

Ve stínu ruské klasiky

Ze stínu je třeba vytáhnout nejprve novinku domácí scény. V Divadle J. K. Tyla v Plzni se zlatým písmem do současné dramatické tvorby znovu zapsal Antonín Procházka a jeho Věrní abonenti (premiéra 14. ledna). V příběhu o náhlém vzplanutí čtyřicátníka, poněkud již unaveného manželstvím, k mladé dívce, se kterou ho spojilo náhodné sousedství v divadelní předplatitelské skupině, uplatnil Procházka všechny finesy dobrého komediálního autora (S tvou dcerou ne, Vraždy a něžnosti aj.) s inklinací až ke kabaretnímu skeči.

V Plzni píše autor role navíc přímo pro herce, které důvěrně zná. Poblázněného muže středního věku hraje se vsí nechtěnou trapností takových rozdychtění Pavel Kikinčuk, jeho ušlápnutou, posléze ale docela obratně si počínající ženu Zorka Kostková. Múzou, která by dokázala zviklat každého dobře ukotveného muže, je Andrea Černá, jeden z mnoha talentů, které se v posledním čase objevují v Plzni, kde jim vedení divadla otevírá možnosti, o kterých by v Praze jen snili. Samozřejmě autor nezapomněl ani na sebe a věnoval si proměnlivou roli Druhého herce, neboť hry předplatitelské skupiny se promítají do intenzivního, bláznivého vztahu i jeho konce. Za obou může divadlo. Stejně jako to plzeňské za dobrou českou komedii.

Městské divadlo v Mladé Boleslavi přispělo k vlastní slávě novým odvážným nastudováním Tří sester A. P. Čechova (16. ledna). V režii Jakuba Korčáka se vzdalo pronikavějšího výboje a přineslo klasickou interpretaci ve stylu Stanislavského chápání spíše tragického rozměru tohoto dramatu. Tomu odpovídá i délka představení, jež se vsí důsledností sleduje společensky bezvýhodné a osobně tragické rozměry Čechovy hry o stereotypu života.

Podobně jako v Plzni poskytují v Boleslavi příležitost mladým hercům. Sesterskou trojici

(TOF)

vytvořily Barbara Kodetová (Olga), Kateřina Lojdová (Máša) a Andrea Elsnerová (Irina). Kontrastem jejich oduševnělosti je Sabina Remundová v roli švagrové Nataši a Ondřej Sokol jako slabošský bratr Andrej. V inscenaci jsou v úplnosti vypovězeny všechny epizody, jež některé soudobé interpretace i opomíjejí. Tradiční pojetí ale nijak nebrání ocenění pozoruhodného dramaturgického činu.

K práci v českém divadle byl konečně přizván Sergej Fedotov, který v Dejvickém divadle v Praze nastudoval Revizora N. V. Gogola (premiéra 12. ledna). Fedotov je znám přízračně rozpolcenými vjemy o prokletí ruské duše. S herci domovského Divadla U mostu v uralské Permi nemilosrdně odkrývá všechny vrstvy úhybnosti, nepoctivého chytráctví, alkoholového rozkladu a společenské zatuchlosti. Není snad třeba připomínat, že nejlépe se mu to daří právě s Gogolem.

Přísnou slohovost a řád inscenací, v nichž jsou jejich aktéři uvyklí naplňovat přesně každý Fedotovův režijní pokyn, neboť jsou přesvědčeni o jeho smysluplnosti, se bohužel ne-

Dvě ze Tří sester v Mladé Boleslavi: Olga (Barbara Kodetová) a Irina (Andrea Elsnerová).

V Revizorovi Sergeje Fedotova zleva statkář Bobčinskij (Jana Holcová), Anna (Klára Melíšková), Chlestakov (Martin Myšíčka), hejtman (Ivan Trojan), okresní soudce Ljapkin-Čapkin (Pavel Kikinčuk) a Marja (Zdenka Volencová).

podářilo vstřípit mladým hercům Dejvického divadla. O jednotlivcích platí, že ne vždy se dokázali zbavit malých českých šaržiček v podobě nujících Rusy jako škaředé Marfuši a přihlouplé Ivánky. Fedotov chtěl ale všechny dovést mnohem dál, neboť příčiny i následky, minulost i současnost Ruska vidí mnohem tragičtěji. O celku si ale dovoluji tvrdit, že je jedním z nejlépe interpretovaných Revizorů, jaké jsme u nás měli možnost vidět a posoudit.

Spolupráce s Fedotovem je pro většinu herců soustředěných kolem principála Miroslava Krobota obrovskou zkušeností s prací v režisérském divadle (v Čechách již téměř vymize-

lo). Najednou z něho vystoupilo po a Na Vinohradech zcela zasuté here Trojana (hejtman Skvozník-Duchanové polohy vlastních hereckých možností) Klára Melíšková (jeho žena Anna Zdena Volencová (dcera Marja). Kdo režijním pokynům možná příliš vz Martin Myšíčka (Chlestakov), byť jel by v kterékoli jiné české inscenaci okejme, že pozoruhodnou osobnost ruské experimentální divadelní scény brzy do Čech nebo na Moravu k práci. Bylo by to ku zdraví věkem již sešlých českých avantgardistů.

SNIMKY: IVO TOUFAR

Ladislav Frej, Jan Španbauer, Martin Myšička, Pavel Žatečka a Pavel Řezníček při zkoušce Gogola v Revizora v Dejvickém divadle

FOTO: MAFA - NGUYEN PHUONG THAO

Revizor je tentokrát opravdu podle Gogola

Dejvice (rad) - Revizora, tentokrát opravdu podle Gogola, zahráli včera večer poprvé členové Dejvického divadla. Zážitek to byl nejen pro diváky, ale i pro herce. Představení předcházelo plných devadesát minut absolutního soustředění jako součást klasické a v našich divadlech již neobvyklé metody ruského herce a teoretika Michaila Čechova, podle níž s herci po celou dobu zkoušení pracoval hostující režisér Sergej Fedotov.

Inscenace klasické komedie má v jeho podání

velkou dávku mystiky. Vždyť se také režisér svěřil, že zkoušku 6. ledna, která připadla na období pravoslavných vánoc, navštívil sám autor hry Nikolaj Vasiljevič Gogol a požehnal jejich snažení.

Včerejší premiérové představení bylo teprve druhou premiérou nově se tvořícího souboru Dejvického divadla, v jehož čele stojí režisér Miroslav Krobot. Chlestakova hrál Martin Myšička, Hejtmana Ivan Trojan a v roli jeho ženy se představila Klára Melišková.

MFJ 13.1.98

Ruská klasika na ruský způsob v Dejvicích

Ruský režisér Sergej Fedotov, několikrát - úspěšně - hostující v Čechách se svým permským divadlem U mostu, nastudoval se souborem pražského Dejvického divadla hru N. V. Gogola Revizor.

Gogolův Revizor je u nás v poslední době hojně uváděn. A zrovna tak jako Léblův Revizor v divadle Na zábradlí, je i tento - Fedotovův - nezaměnitelný. Je původní v tom, jak je důsledně ruský. Sergej Fedotov pracuje způsobem, který lze označit za tradičně realistický. Realistická je scénografie, kostýmy a líčení herců. Tradičně realistické je režisérovo podřízení se textu: hra jako by nebyla ani vykládána, ale „pouze“ věrně „tlumočena“ - a tedy uslyšíme vše, co z textu známe a co nás nepřekvapí. A důsledně realistické je především herectví. Může se nám zdát, že tento typ divadla je pasé, může na nás působit jako nepatřičná muzeálie, která v českém divadle byla dávno překonána. Ale jisté kouzlo tomu

to typu divadla nelze upřít. Souvisí to zřejmě s tím, že Fedotov jaksi stojí „u pramene“ daného režijního stylu, že jej má vžitý, a nikoli mechanicky převzatý. Podle toho také vypadá jeho práce s herci, na kterých tu primárně záleží. Zásadní se zdá být, že režisér našel protagonisty, kteří jsou v intencích tohoto záměru schopni tvořit - Martina Myšičku pro roli Chlestakova a Ivana Trojana pro postavu hejtmana. Tito dva herci inscenaci vpravdě drží. Myšička předvádí (v technicky vytříbeném projevu) Chlestakova jako vtělení (někdy až dětsky hravého) šarmu, osobu, která má neodolatelné kouzlo osobnosti; Ivan Trojan je zas ušouranýni, rozmrzelým místním despotou a v jeho občas jaksi mimochodném „trousení“ slov jako bychom poznávali i něco z herectví slavného Jana Pivce. Ostatní svou úlohu plní především tenkrát, kdy tvoří pozadí těmto dvěma hercům, onu potrhlou masu komických figur; tam, kde se stávají protagonis-

ty dramatických situací, inscenace povázhlivě kolísá. „Ruský“ Revizor vyvolává protichůdné pocity; tak či onak je to ale zajímavá inscenace, při níž divák nabývá působivého dojmu, jako by pod lupou pozoroval hemžící se mraveniště. Lidské mraveniště. **Martin J. ŠVEJDA**

(Dejvické divadlo Praha: Nikolaj Vasiljevič Gogol - Revizor. Překlad Zdeněk Mahler. Režie Sergej Fedotov j. h., scéna Bára Lhotáková, kostýmy Petra Štětinová, hudební spolupráce Luboš Krtička j. h. Premiéra 12. a 14. ledna.)

N. V. Gogol: Revizor. Zleva Klára Melišková, Zita Morávková, Zdenka Volencová
Foto Martin ŠPELDA

Slovo 21.1.98 108

MFD

19. 1. 98

Revizor z Dejvic je drsnější

Hodina mezi psem a vlkem. Na ztemnělém jevišti Dejvického divadla se pohybují postavy nervózně potahující z řěavých oharků cigaret. Napětí bezmála hororové se však poznenáhlu přehoupne do staré známé Gogolovy komedie. Mezi tajemné "spiklence" totiž přichází Hejtman, aby jim oznámil příjezd revizora.

Tato žánrová dvojlomnost postupuje celou inscenaci ruského režiséra Sergeje Fedotova. Na jedné straně pracuje až s hyperrealistickými detaily včetně líčení a některým scénám dodává jeho způsob svícení přímo mystický nádech. Zároveň však Fedotovova metoda ponechává účinkujícím tolik volnosti, že nemusí emoce striktně podřizovat danému textu a mohou si dovolit i nějakou tu repliku, gesto či grimasu navíc.

Pravda, zdaleka ne všichni herci dokázali na základě tohoto principu vytvořit tak působivé postavy, jako je Hejtman Ivana Trojana či falešný revizor Chlestakov Martina Myšičky. Trojanův Hejtman je nádherná despotická kreatura okresního formátu

- podezřívavě pichlavým zrakem sleduje okolí, v zámkách mezi replikami mu hlavou běží seznamy nepřátel a celý jako by se se sychal permanentním bojem o svůj post. Myšičkův Chlestakov je zase zjemnělým, samolibým elegantem, jehož žvástům dodává v zapadlé gubernii na věrohodnosti nehorázná suverenita, s jakou je pronáší. Přímo skvostný je pak eroticko-groteskní výstup, ve kterém Chlestakov svádí Hejtmanovu ženu v podání Kláry Meliškové (alternuje Denisa Nová).

Vazba mezi realistickou drobnokresbou a komediální improvizací ovšem vyžaduje maximální soustředění. Vzhledem k nevyzrálosti mladého souboru některým hercům jejich postavy unikají a repliky drobí v nahodilé vtipkování. To však nic nemění na tom, že Fedotovův Revizor představuje mimořádný úkaz na tuzemské scéně. Pravda, není tak veselý a excentrický jako inscenace jiné a ozývají se v něm až překvapivě drsné tóny. Je to zkrátka Revizor, který se zrodil v době iluzí zbavené.

ZDENĚK A. TICHÝ

Dejvické divadlo, Praha - N. V. Gogol: Revizor. Překlad Zdeněk Mahler, režie Sergej Fedotov j. h., scéna Bára Lhotáková, kostýmy Petra Štětinová, hudební spolupráce Luboš Krtička j. h. Premiéra 12. ledna.

Dejvické provedení Gogolova Revizora sází na okoukanou komiku

Možností, jak inscenovat proslulého Gogolova Revizora, je jistě celá řada, obecně ale platí varování, které precizně formuloval režisér a teoretik Jan Grossman: „Gogolův specifický humor nespočívá v tzv. veseloherním podání a v komickém figurkaření a bambulatých nosech a pádech rozbitými dveřmi.“ Bohužel právě do této pasti se chytila inscenace, kterou v Dejvickém divadle nastudoval hostující ruský režisér a gogolovský „specialista“ Sergej Fedotov.

Představení přitom začíná více než slibně. Celé první dějství (porada městských činovníků, vyděšených zprávou o příjezdu revizora) má strhující, poklesle spikleckou atmosféru a soustředěné herecké výkony pozoruhodným způsobem balancují na prahu gro-

teskní nadsázky. Počínaje druhým obrazem se však nepochopitelně začne hrát podle úplně jiných not:

bambulaté nosy zastoupí namalovaný knírek hejtmanovy manželky, namísto rozbitými dveřmi se

vypadává oknem a komické figurkaření drtivě většiny souboru zastíní všechny pokusy o herectví méně povrchní. V těchto pasážích se naplno projevuje největší bolest mladého souboru Dejvického divadla - o velkém nasazení není pochyb, ale žádoucí vnitřní intenzita bývá zaměněna za ukřičené přehrávání.

V závěru inscenace se navíc podobným způsobem prodere do popředí i režie - už samotný záměr dodat poslední scéně nádech hořkého tragična působí vzhledem k předchozímu důrazu na komediální povrch dosti neústrojně. Expresivní provedení s líčením, zpěvem z playbacku a popisně demonstrováním šílenstvím Hejtmana a jeho dcery (objeví se dokonce svěrací kazajka) ji definitivně promění v pouhou exhibici.

Dejvický Revizor má i své - spíše dílčí - přednosti. Kromě již zmiňovaného prvního dějství a nevidaně precizní práce se zvukem je to především výborný výkon Ivana Trojana, který v roli Hejtmana jako jediný drží plně nasazení, aniž by sáhl k laciným efektům a násilnému ždímání legrace. Jeho Hejtman je postava s pevnými konturami a jistým darebáckým šarmem, ať již despotic ky ovládá své podřízené, nebo se vlichocuje domnělému Revizorovi (Martin Myšička). Působí groteskně, ne však jako triviální a zaměnitelná karikatura.

Vladimír Mlkuška

Ivan Trojan (uprostřed) exceluje v Dejvickém divadle jako Hejtman v Gogolově komedii Revizor

Foto pro LN - Martin Špelda

Dejvické divadlo - N. V. Gogol: Revizor. Překlad: Zdeněk Mahler. Režie: Sergej Fedotov j. h. Scéna: Barbora Lhotáková. Kostýmy: Petra Štětínová. Hudba: Luboš Krτίčka. Premiéra 12. ledna 1998.

LN 11, 1998, 14, 17. 1., s. 12.

V Divadle Na zábradlí hrají Revizora. Gogolovo-Léblova. Skoro dva roky. V divadle Bez zábradlí mají taky Revizora. Šaržovitého. Dejvické divadlo má vyprodáno. Hraje se Revizor, z něhož mrazí v zádech. Rokoku by prospěla pořádná revize. Za Revizora. V sobotu večer je Můstek plný revizorů. Ptám se jednoho z nich, co se děje. Prý jen běžná kontrola. Kdo ví. Možná El Niño. Nejen příliš vody, sněhu, sopečné činnosti a vůbec. Taky nebyvalý výskyt R(r)evizorů.

PRAHA ZAPLAYENA REVIZORY !!! - MŮŽE ZA TO EL NIÑO ?!

V běžném životě je revizor ve smyslu gogolovském značně rozšířen. Prokazatelně jeden z druhů, který jen tak nevyhyne. Postav a postavíček, které se přizívají na lidské blbosti, je kolem spousta. To, co se děje v Revizorovi, děje se v menší či větší míře pořád. Bez ohledu na změny režimů. Jeden z důvodů, proč se ke Gogolově komedii divadelníci vraceli a vrací. O kvalitě hry a velkolepých hereckých příležitostech samozřejmě nemluví. To, že se v poslední době roztrhl v pražských divadlech s Revizory pytel, si každý může vysvětlovat po svém. Třeba jako důkaz nesmírné vynalézavosti a objevnosti pražské dramaturgie. Nebo jako snahu divadel ukázat kdo z koho. Jak už bylo naznačeno dříve, hodně se toho poslední dobou také svádí na fenomén El Niño. Během dvou týdnů jsem viděla všechny čtyři pražské Revizory. Toho Na zábradlí už podruhé. Pro osvěžení paměti a pro požitek z kouřových efektů, které diváky (ať chtějí nebo ne) vyženou o přestávce do baru. Aby se nadýchali trochu jiného kouře. Každé z představení je pochopitelně jiné, i když tři z divadel hrají Revizora ve stejném překladu Zdeňka Mahlera (Na zábradlí, Bez zábradlí, Dejvické). Revizor v Rokoku, který je služebně nejmladší (premiéra 2.2.1998), byl nastudován "s použitím překladu Karla Míloty."

NA ZÁBRADLÍ: GOGOL PODLE LÉBLA

Léblova inscenace Revizora byla už různými lidmi v různých periodických proprána skrz naskrz. Jak je u Divadla Na zábradlí (respektive u Léblových inscenací) zvykem, překvapuje tím, co všechno z dramatického textu dokaže "zviditelnit" - například jediná zmínka o rybě zvané labardán je znásobena sborovou recitací s lehce mystickým nádechem. Mystická je i scéna, ve které Chlestakov (Bohumil Klepl) popisuje ples v Petrohradě. V představení plném symbolismu je využito nepřehledného množství výrazových prostředků. Tančí se, zpívá, bubnuje, mluví se rusky, francouzsky, německy, anglicky, hejtman (vynikající Vlastimil Bedrna) jezdí po jevišti na podivně koloběžce, postavy padají "z nebe" zabalené v koberci (Marja Antonovna v podání Magdalény Sidonové), krotí se lev, konzumují kupci, Dobčinského a Bobčinského zastupují figuríny. **Nehledě na zdánlivě zahlcení nápady a obrazy ovšem není zanedbáno hlavní téma - tím je v Léblově inscenaci touha po moci.** Chlestakovovi se tato touha přičiněním zabeđených místních činovníků alespoň na čas splní. Nebýt Osípa (Leoš Suchařípa), držel by se Chlestakov lehce nabytého koryta se stejně průhlednou sveřepostí jako někteří aktéři na naší politické (nebo už divadelní?) scéně. **Revizor Na zábradlí má ve srovnání s ostatními inscenacemi nezapomenutelného Osípa Leoše Suchařípy. V tom jednoznačně "vede."** K dojům z Revizora Na zábradlí bych si dovořila odcítovat něco z odkazu **Jana Grossmanna**. Ten v programu ke své inscenaci Revizora uvedené v DVÚ Hradec Králové v prosinci 1980 napsal: **Humor Gogolův upozorňuje na další kvalitu díla, která je s humorem nerozlučně spjata: na jeho básnickost. Básnickost ne ve smyslu atmosférické lyriky, ale jako schopnost metaforického myšlení, umění interpretovat svět v prudkých zkratkách, přesunech a kontrastech - bez zprostředkovatelských popisů a vykladů ...** Tak.

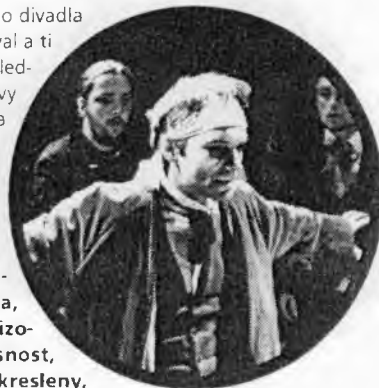
DEJVICKÉ DIVADLO: INSCENACE, Z NIŽ MRAZÍ V ZÁDECH

Prvek mysticismu spojuje Léblova inscenaci s Revizorem v Dejvickém divadle, kterého jako host režíroval ruský režisér **Sergej Fedotov**. Představení končí tancem mrtvé nevěsty, symbolickým obrazem marnosti vznášející se nad veškerým lidským konáním, metaforou smrti, která je potencionálně přítomna v každém kroku člověka.

Podle zdroje blízkého jevišti Dejvického divadla Fedotov na herce ze začátku pěkně řval a ti z toho byli nešťastní. Soudě podle výsledku, také tato součást Fedotovy metody byla ku prospěchu věci. I ta nejmenší postava příběhu z jeviště totiž přímo září. **V Dejvickém dochází k rituálu, kterého se plně účastní herci i diváci. Fedotov uvedl v rozhovoru otištěném v programu k inscenaci, že rozhodující není text, ale atmosféra, vnímání energie. Interpretace Revizora v jeho pojetí je uhrančivá. Přesnost, s jakou jsou jednotlivé postavy vykresleny, vytváří dokonalý obraz příběhu, který jasně, ale neilustrativně zprostředkovává jednotlivé významy textu divákovi.** Slavný anglický divadelník a filmový režisér **Peter Brook** ve své knize **Pohyblivý bod** mimo jiné uvedl: **...umění znamená zároveň načerpat podstatu každého detailu, aby tento detail mohl vypovídat sám o sobě jako o významné součásti nedělitelného celku.** Tleská se na otevřené scéně Martinu Myšičkovi v roli Chlestakova, Ivanu Trojanovi v roli Hejtmana, Kláře Meliškové v roli jeho ženy Anny Andrejevny. Pozoruhodná je nemá postavička okresního lékaře v podání studenta I.ročníku DAMU Pavla Šimčíka, který je ztělesněním oblíbeného rčení: **ze není malých rolí Revizor v Dejvickém určitě aspiruje na letošního divadelního "Oscara."**

ROKOKO: "MÍSTO REVIZORA POKLESLÝ KABARET" (Jan Kolář v MF Dnes)

Rokoko uvedlo premiéru **Revizora** na začátku letošního února. Z hlediště se jeví, že herci neví, která bije. Utěšovat je může toliko fakt, že která bije, neví ani divák. Režisér **Zdeněk Potužil** zřejmě ví, jak rozluštit záhadu Revizora v Rokoku, ale nepovi (respektive srozumitelně nepověděl). V ze dvou třetin zaplněném hledišti byl on téměř jediným, kdo se během inscenace smál. **Otázka "Čemu se smějete? Sami sobě se smějete?"; která má být hořkou výzvou divákovi, je pro inscenaci v Rokoku prokletím. Nesmějeme se totiž ničemu. A když, tak nevěřičně.** Z inscenace je přitom víc než jasné, že taková divácká reakce nebyla záměrem. **Snaha o komičnost bije do očí, ale k bránici se nedostane. Text Revizora se ztrácí ve změní podivných obrazů, nenaznačujících sice nic o Revizorovi, zato ale o bezradnosti režijní a herecké hodně.** Herecké obsazení je vůbec velkým otazníkem. Risk obsadit do dvou dost velkých rolí (Osípa a Marja Antonovna) děti (Adam a Sandra Nováková), nevyšel. Ani jeden z nich není schopen svou roli uhrát a tak se tři hodiny díváme na polorecitujícího Osípa a Marju Antonovnu, kteří se do sebe zamilují (!), zazpívají si na forbině duet typu Bartošová-Sepeši (!!) a odejdou se do propadliště pomilovat Revizor? Když už si myslíte, že hůř být nemůže, vezme to do rukou Chlestakov. **Zdeněk Dušek** v roli falešného revizora působí spíš jako nezbedný skřítek, který svou buřinkou může ledacos přičarovat. Třeba dokonce Petěrburg, o kterém tak hezky v bodáku zpívá. (!!!) Hodně zpívá - částečně Gogolův text postavy Chlestakova a částečně nepříliš duchaplné texty režiséra inscenace. Už v roce 1836 napsal Gogol jednomu spisovateli toto: **Revizor byl uveden a v mé duši je smutno a divno...** Když jsem odcházela, všimla jsem si v zadní radě pani Ljuby Skořepové. Její výraz přesně odpovídal právě citovanému vyřoku

Praha

MF DNES - 30. ledna 2002

KAM JÍT DNES VEČER

A. D. / 4

Revizor v Dejvickém

Dejvice (pha) - Gogolova fraška Revizor o následcích nečekaného příjezdu samozvaného vysokého státního úředníka má v podání souboru Dejvického divadla téměř hororové na-

Ivan Trojan v Gogolově Revizoru

FOTO: ARCHIV

pětí, ale nepostrádá ani prvky klasické situační komedie. Tato žánrová dvojlomnost prostupuje celou inscenaci ruského režiséra Sergeje Fedotova. Na jedné straně pracuje až s hyperrealistickými detaily, zároveň však ponechává účinkujícím tolik volnosti, že nemusí emoce striktně podřizovat danému textu a mohou si dovolit i nějakou tu repliku, gesto či grimasu navíc. Na základě tohoto principu se podařilo vytvořit velice působivé postavy, z nichž vynikají především Hejtman Ivana Trojana či falešný revizor Chlestakov Martina Myšičky. Trojanův Hejtman je nádherná despotická kreatura okresního formátu - podezřívavě pichlavým zrakem sleduje okolí a celý jako by se sesychal permanentním bojem o svůj post. Myšičkův Chlestakov je zase samolibým elegantem, jehož žvástům dodává na věrohodnosti nehorázná suverenita, s jakou je pronáší. Fedotovův Revizor plný realistické drobnokresby a komediální improvizace představuje mimořádný úkaz na tuzemské scéně. Dále hrají D. Nová, Z. Volencová, L. Hlavica a další. Začátek v 19.30, pokladna otevřena 14.00 - 19.30.

Dejvický Revizor o děsu z autority

Radmila Hrdinová

Kdo přišel do Dejvického divadla na premiéru Revizora (12. ledna) vyzbrojen vzpomínkami na gogolovské inscenace hostujícího režiséra Sergeje Fedotova se souborem ruského Divadla z Permi (byly k vidění na Divadle evropských regionů v Hradci Králové i v Praze), ten možná odcházal trochu zklamaný.

Inscenace má perfektní rozjezd: do dramaticky zahoustlé tmy žhnou ohýnky cigaret nervózních spiklenců, kteří očekávají, jaká pohroma se na jejich zkorumpované hlavy snese z obávaného Petěrburgu. Zpráva o příjezdu revizora je zasáhne jako blesk. Děs z tajemné petěrberské bytosti, jejíž autorita si nezadá s přísným pohledem Stvořitele zirájícího ze začouzené ikony v koutě, zkroutí Hejtmana (Ivan Trojan) do permanentní pózy devótní skrčenosti. Po celou hru, i ve chvílích, kdy sní o budoucnosti v Petěrburgu, jej neopouští cosi ušlápnutého, co s neomylnou jistotou věští průšvih velkého formátu, za nímž vysvítá pustina sibiřských plání. Ta předtucha je o to temnější a konkrétnější, oč je Trojanův Hejtman chytřejší než jeho kumpáni.

Strach zpočátku doslova cloumá i Chlestakovem (Martin Myšíčka), než u něho převáží opojení ze žvavé fantazie, na jejíž vzvednuté vlně se řítí střemhlav, aniž dohlédne běhů. Ale koneckonců se mu nemůže stát nic horšího, než že ho na nějaký ten čas zavou. Nemá totiž „funkci“ a s ní odpovědnost, která budí děs

v očích všech zkorumpovaných činovníků.

Na rozdíl od emocionálně působivých a kompozičně vyladěných Fedotovových ruských režii to v dejvickém Revizorovi lecky skřípalo, nejistota se zachraňovala přehráváním a fedotovovský princip improvizace sklouzával k více či méně šťastným „vycpávkám“ Gogolova textu. Širokou ruskou duší Fedotovových domácích herců svíraly mantinely herecké nezkušenosti dejvického souboru i vrozeného českého skepticismu, který emocionální investici do herecké postavy nahrazuje komentovaným odstupem i sklonem ke karikatuře, před níž ovšem už sám Gogol herce vanuje. Ne že by nám gogolovský svět zablácených duší a ponížené důstojnosti nebyl důvěrně známý, ale – také díky až hyperrealistické „ruské“ scénografii – přináší dejvický Revizor víc výsměchu a nadsazených gest tam, kde bych čekala větší pochopení a ztotožnění s ubohostí Gogolových ušlápnutých činovníků (ve smyslu gogolovského „Čemu se smějete? Sami sobě se smějete!“).

Dejvický Revizor má nesporně velký význam pro soubor, který představuje z větší části studentský ročník DAMU a pro něhož je každá inscenace dalším krůčkem na cestě k herecké vyspělosti – a v tomto smyslu dali jistě režisér Fedotov i Gogol hercům velmi mnoho. Svědčí o tom groteskní Anna Andrejevna talentované Kláry Meliškové i plejáda zkorumpovaných typů městských úředníků v podání Ladislava Freje,

Jana Španbauera, Pavla Žatečky a Pavla Řezníčka. A divák, který nebude poměřovat dejvického Revizora výše zmíněným měřítkem, se pravděpodobně dobře pobaví a ke konci mu úsměv i zmrzne na rtech.

Ostatně, nebude-li spokojen, nabízí mu jenom v Praze tentýž titul ještě Divadlo Na Zábradlí, Divadlo Bez zábradlí a od února i inscenace Divadla Rokoko. S Revizory se zkrátka roztrhl pytel.

Klára Melišková (Anna Andrejevna) a Ivan Trojan (Hejtman).

Foto PRAVO – J. P. KŘÍŽ

Pedro
24. 1. 98
s. 9

Na snímku vlevo Martin Myšička jako Chlestakov, vpravo Ivan Trojan v roli hejtmána

FOTO - MARTIN SPELDA

Gogolův Revizor v Dejvickém divadle

V Dejvickém divadle se nedávno uskutečnila premiéra Gogolova Revizora. Je potěšitelné, že se v repertoáru divadel stále častěji objevuje ruská klasika, která je nám blízká, má dnes co říci divákům a má u nás své dobré interpretační tradice. Přesto, že dramatické dílo N. V. Gogola (1809-1852) není rozsáhlé, tři nejznámější komedie - Ženitba, Revizor a Hráči - přinesly autorovi světovou slávu a stále se hrají. Gogol jako znalý teoretik, divadelní praktik a vysoce náročný autor pracoval na hrách dlouhodobě. Za osm let napsal např. několik variant Revizora, upřesňoval kompozici, jazyk, dialogy, postavy. První replika hejtmána v Revizorovi měla v první variantě 78 slov, v poslední pouze patnáct. Měl cit pro přesnost a výstavbu dialogů, volbu jazyka, uměl vybroušenou uměleckou formou ostře kriticky obnažit neutěšené poměry společenského systému. Výsměch hlouposti, omezenosti, úplatkářství, nadutosti, nemorálnosti - to vše pobuřovalo potrefené a naopak získávalo sympatie tvůrců, pokrokových kritiků i diváků. První provedení Revizora v Alexandrinském divadle v Petrohradě roku 1836 Gogola neuspokojilo, neboť představitel Chlestakova hrál ústřední postavu jako nezávazně zábavnou figuru, která neodpovídala Gogolovu satirickému pohledu. Konceptně lépe vyznělo představení v moskevském Malém divadle v témže roce. Není bez zajímavosti, že se u nás v minulém století za bachovského režimu Revizor nesměl hrát. Dokonce i roku 1936 inscenace Revizora v znamenitém překladu B. Mathesia a objevené režii Jiřího Frejky natolik šokovala pro kritiku měšťácké společnosti premiérové obecenstvo Národního divadla, že po představení zavládlo hrobové ticho a nikdo nezatleskal.

V Dejvickém divadle se zato tleskalo hodně. Asi také proto, že se Revizor hraje v době, kdy o asociace není nouze. Čemu se smějete? Sami sobě se smějete? Známa Gogolova

slova stojí v záhlaví pěkně vybaveného programu. Zároveň je zde publikován autorův požadavek na herecký projev: »Čím méně bude herec myslet na to, aby rozesmál a byl směšný, tím více se projeví směšnost jeho role.« Režie se tentokrát ujal jako host ruský režisér Sergej Fedotov z permského divadla, který pojal Revizora jako absurdní hořkou grotesku. Vedl herce k organickému, dynamickému projevu se smyslem pro nadsázku a divadelnost. Inspiroval se hereckou osobností M. Čechova, jenž roku 1921 znamenitě hrál Chlestakova v Stanislavského inscenaci. Představení v Dejvickém divadle se hraje v překladu Z. Mahlera. V intimním studiovém prostředí je dobře prostorově řešeno. Scéna Báry Lhotákové je členitá a umožňuje rychlé střídání místa děje. Inscenace je plynulá s ostrými kontrasty. Kolektivní představení se hraje s chutí, plným zaujetím a dobrou souhrou. Hned na počátku navodí atmosféru strachu a hrůzy Ivan Trojan jako zcela věrohodný hejtmán. Dává do pohybu celou mašinérii zkorumpovaných úředníků. Chlestakov - úředníček z Petěrburgu - v podání M. Myšičky, hladový a vyděšený, samovolně vplouvá do role revizora. Úplatky se mu jen hrnou, hejtmánova panička (K. Melíšková alternuje s D. Novou) ho získává s vášnivou náruživostí, naivní rozdyčtělá dcera Marja Z. Volencové či K. Rottové se opájí vidinou vdavek. Agilní místní statkáře - Dobčinského a Bobčinského svěřil režisér herečkám: Z. Morávkové a J. Holcové. Jan Španbauer (školní inspektor), P. Řezníček (okresní soudce), P. Žatečka (správce chudinského ústavu), L. Frej (poštovní) obdařili své figury patřičnou podlézavostí, přizemností a ustrašeností lidí, kteří mají maslo na hlavě. Zdá se, že podobné situace mají dnes u nás nedozírně větší formát a řeší se daleko rafinovaněji, ale podstata rozkladu společnosti je stejná. Představení pobaví, ale v duchu Gogola satirika také varuje.

EVA ŠMERALOVÁ

15.2. 1999

Divadlo

Revizor na obrazovce

(N. V. Gogol: Revizor. Záznam představení Dejvického divadla v Praze. Divadelní režie: Sergej Fedotov.

Kamera a televizní režie: Petr Linhart. Tvůrčí skupina Ondřeje Šrámka.

20. února ve 20.05, ČT 2.)

Dejvická inscenace ruského režiséra, uměleckého šéfa permského divadla U mostu Sergeje Fedotova (premiéra byla 12. ledna 1998) zaujala diváky a kritiky (Zdeněk A. Tichý ji v MF Dnes označil za mimořádný úkaz na tuzemské scéně: „Pravda, není tak veselý a excentrický jako jiné

inscenace a ozývají se v něm až překvapivě drsné tóny.“). Mladý soubor odvedl skvělé výkony, z nichž v paměti zůstali především Chlestakov Martina Myšičky a Hejtman Ivana Trojana (čerstvě nominovaného za výkon v této roli na Cenu Thálie '98). Režisér tvrdí, že Gogol je jeho nejmilovanějším autorem, v jehož díle se odráží celý jeho život včetně absurdit a nepochopitelných záhad. „Řekl bych, že je to přesný obraz Ruska, minulého i současného,“ řekl Fedotov před premiérou a dodal, že právě v *Revizorovi* je Gogolovo „tragikomické absurdno“ s prvky tajemné mystiky dovezeno k dokonalosti. ■

Krátce

mají k italsko-českým kulturním, politickým a obchodním vztahům silnější vztah. *kul*

patří k nejuspěšnějším inscenacím loňského roku v anketě Divadelních novin. *kul*

ČT 2 uvede v sobotu Gogolova Revizora

PRAHA - Záznam divadelní hry Nikolaje Vasiljeviče Gogola Revizor v podání Dejvického divadla odvysílá v sobotu ve 20 hodin druhý program ČT. Představení režíroval Sergej Fedotov. V posledních několika letech vznikla řada pozoruhodných inscenací Revizora. Inscenace ruského režiséra Fedotova je ovšem záležitostí zcela výjimečnou jak výkladem, tak i přístupem k herecké tvorbě. Poprvé se u nás Fedotov objevil se svým divadlem U mostu z Permi na Festivalu evropských regionů v Hradci Králové v roce 1995. Od té doby mohli diváci zhlédnout několik jeho gogolovských interpretací. Fedotova inscenace Mistra a Markétky v Klicperově divadle v Hradci Králové

24. 12. 1999.